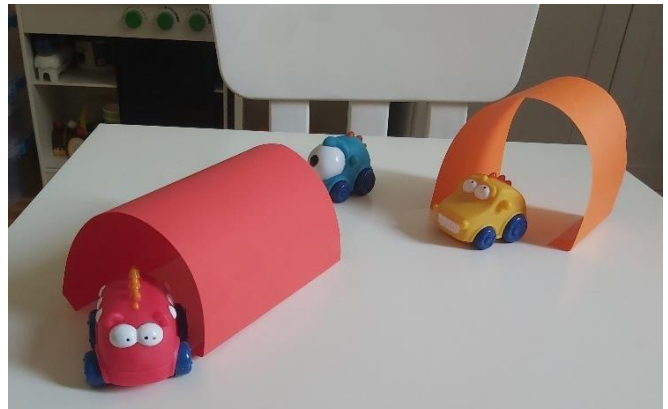

Brošura nastala u vreme pandemija sa idejom da pomogne roditeljima kao pomoć u organizaciji vremena provedeno sa decom u kući, a posebno za roditelje dece sa smetnjama u razvoju koja usled takvih okolnosti ostala bez stimulativnih tretmana. Kvalitetno kreiranje igre je od velike koristi za svu decu i bez razvojnih teškoća jer je igra važna za dečji socijalno-emocionalni, kognitivni i govorno-jezički razvoj, a roditelji mogu imati ključnu ulogu u razvoju i stimulaciji svoje dece jer deca najveći deo vremena provode u sa porodicom u kućnoj sredini.

Brošura pruža kreativna i korisna rešanje za organizovanje aktivnosti za decu kroz igru kroz koje roditelji mogu kreirati u svakodnevnim živornim uslovima kako bi podstakli dečiji razvoj.

Iako je igra svojstvena deci čovek je svakako i *homo ludens*.

Autor:

Nataša Srećković-Milenković, diplomirani defektolog logoped

Urednik:

Prof. dr Milica Pejović Milovančević

Izdavač:

Institut za mentalno zdravlje, Milana Kašanina br. 3, Beograd

Za izdavača:

Prof. dr Milica Pejović Milovančević, V. d. direktora

Priprema i štampa:

Dosije studio, Beograd

ISBN 978-86-82277-70-5

Sadržaj

Predgovor	5
Značaj igre u razvoju dece sa smetnjama u razvoju	9
Uvodna razmatranja o igri	12
Razvojne veštine	14
Saznajne veštine	15
Umetanje predmeta	15
Veštine imitacije pokreta	19
Imitacije jednostavnih pokreta sa predmetima	19
Jednostavne uzorčno-posledične igračke	19
Veštine imitacija pokreta	21
Jednostavne imitacije pokreta tela	22
Imitacija pokreta uz pesmice	22
Sparivanje identičnih predmeta	24
Sparivanje identičnih i neidentičnih slika	25
Sparivanje predmeta i slika	26

Sortiranje predmeta prema boji	28
Sparivanje predmeta prema boji	29
Sortiranje predmeta prema obliku	31
Veštine komunikacije	36
Veštine fine motorike	43
Grafomotorne vežbe	51
Učite sa decom kroz igru	55
Konstruktivna igra	57
Premaštovita igra	58
Mešovita igra	60
Kreativne veštine	61
Senzorna i maštovita igra	61
Igra skriveno blago	69
Kreativne veštine	72
Svakodnevne životne veštine	77

Predgovor

Nema ništa lepše od radosnog deteta u zanimljivoj igri. Igra je detetov način života i njegov doživljaj istog, kao i mogućnost iskazivanja onoga što oseća i želi. Ona je takođe prostor za terapijske intervencije, onda kada su one neopodno. Kroz igru je omogućena komunikacija s detetom, na njegov, detinji način. Igru nikako ne treba zapostaviti, naročito onu koja daje slobodu deč-joj mašti, jer je igra bitan faktor razvoja. Ona je baza za dobar i uravnotežen rast i razvoj deteta. Igra je uvek dobrovoljna i dolazi od samog deteta. Kada se deca igraju, ona su ovde i sada, u neposrednoj razmeni sa svojom okoli-nom. Ta neprestana razmena s okolinom je neverovatno korisna, dovodi do velikog opuštanja, a istovremeno i do velike koncentracije, a to je ono što deci omogućava učenje.

Igra podstiče samopouzdanje i čini bitan deo kvalitetno provedenog vreme-na u detinjstvu. Ona pomaže deci da uče i rastu tako da imaju dobro mišlje-nje o sebi, jer dete oseća uspeh kad u igri postigne zadati cilj. Dete kroz igru dobija veće pouzdanje u vlastito telo, okolinu i sebe, te stiče znanje o tome šta može, a šta ne može. Igra je posebno važna kod dece sa smetnjama u ra-zvoju jer omogućava dodatni prostor za rane intervencije i stimulaciju.

Igračke, čak i one najjeftinije, sastavljene od stvari koje nas svakodnevno okružuju, a kreativno ukomponovane tako da su svrsishodne, često mogu biti podsticajnije nego neke skupe i jako sofisticirane. Od kreativnosti rodi-telja, a i stručnjaka koji pomažu u razvoju deteta, zavisi kako će se igra odvi-jati. Duvalica za balončice je jeftina, lako prenosiva, a veliki je izvor veselja. Igračka može biti bilo šta, pa i nekoliko kamenčića i plastična kantica. Sušti-na igre je u tome da podstiče maštu. Pravila, saradnja, usaglašavanje, igranje na istoj ili suprotnoj strani – sve to podstiče socijalni razvoj.

Postoji mnoštvo definicija igre, a većina podrazumeva nekoliko stvari: igra je slobodna, dobrovoljna aktivnost; igra je samoj sebi svrha; igra je spontana aktivnost; igra je oslobođena spoljašnjih pravila; i igra traži aktivno učešće onih koji se igraju. Igra podrazumeva određeni stepen autonomije jer deca imaju aktivnu ulogu u kreiranju sopstvenog iskustva. Kod dece sa smetnja-ma u razvoju služi kao odličan medijum za unapređenje razvoja i podsticanje komunikacije sa svetom koji okružuje dete. Dok se igraju, deca preuređuju svoje svetove kako bi im bili ili manje zastrašujući ili manje dosadni. Oblici dečje igre su: fizička igra poput skakanja, penjanja, plesanja, vožnje bicikla;

igra s predmetima gde deca uče da stvaraju i grade; simbolička igra, ona u kojoj stvari predstavljaju nešto drugo, recimo, podmetači za čaše postaju ko-lači; igra uloga tj. pretvaranje da je dete neko drugi, koja omogućava detetu da istraži nešto što se inače ne bi usudilo; igre s unapred određenim pravili-ma, koje omogućavaju detetu isprobavanje različitih oblika saradnje, takmi-čenja, pobeđivanja, gubljenja, što na kraju rezultuje razvojem samokontrole. Kroz sve ove raznolike oblike, igra je generalno prepoznatljiva po spontanoj, dobrovoljnoj i nepredvidivoj prirodi i praćena je zadovoljstvom i uživanjem.

Deca različitog uzrasta traže i iniciraju različite oblike igara i podrške odra-slih. Bebi je najdraža igračka lice, odnosno lice osobe koja se brine o njoj. Gledanje lica roditelja i slušanje njihovih glasova za bebu je najznačajnija igra. Bebe su u stalnom procesu samootkrivanja, uče o svetu koji ih okru-žuje gledajući, slušajući, žvaćući, mirišući i hvatajući. Potrebne su im sigur-ne igračke koje privlače njihova čula i podstiču interesovanje i radoznalost. Kako raste, beba postaje slobodnija u osvajanju novih dostignuća i savlada-vanju veština. Počinje da istražuje predmete prstićima i ustima, te joj je važ-no omogućiti igračke i predmete koje može da uzima, hvata, stavlja u usta, manipuliše njima, kao i igračke koje prave buku i zveče. Jedna od omiljenih igrica beba je igra skrivanja bilo osobe ili nekog predmeta. Od mnoštva igra-ćaka valja pomenuti zvečku – jednostavno, a moćno sredstvo koje podstiče razvoj sluha, doživljavanja i razumevanja zvuka.

Jednogodišnjaci uvežbavaju prve reči, prave prve samostalne korake i sklo-ni su stalnom istraživanju okoline, te im je zato važno obezbediti sigurno okruženje za sve pokretne aktivnosti: puzanje, podizanje uz predmete, sa-mostalne korake. Mala deca vole da se svuda penju, skaču s visine, valjaju se i motorički su veoma angažovana. Otvaranje i zatvaranje fioka, prevrtanje i skrivanje stvari na različita mesta – sve su to načini na koje se mališani igra-ju, istražuju svoj svet i uče.

Nestrukturisana igra je važna u uzrastu malog deteta od jedne do tri godi-ne. To je igra koja se spontano dešava, u zavisnosti od toga šta dete zanima. Dobro je pustiti dete da samostalno kreira tok igre. Prepuštanje inicijative omogućava

detetu da koristi svoju maštu i samostalno donosi odluke. Deca u ovom uzrastu pokazuju interesovanje za igrice koje predstavljaju imitiranje odraslih (na primer telefoniranje, guranje kolica za bebe).

Deci uzrasta od četiri i pet godina prijaće da se kreću kroz igru između stvar-nosti i mašte. Na primer, dete tada voli da se igra porodice, pa odrasli tre-ba da mu omoguće da učestvuje u nekim prilagođenim kućnim poslovima. Dete takođe može da slaže veći broj kocki (oko deset) i gradi kule od njih. I u ovom periodu dete će voleti skakanje i penjanje, šutiranje lopte i razne igre koje uključuju trčanje. Uloga odraslih je da ohrabre dete da isproba ra-zne pokrete u sigurnom okruženju. Predškolci su (još) spretniji u pokretnim igrama (preskakanje konopca, igre s hvatanjem, gađanje nekog cilja loptom), mogu da razvrstavaju stvari po nekoliko kriterijuma i u stanju su da poštuju pravila zajedničke igre s drugom decom.

Deca mogu da se igraju i stvarima koje već imate kod kuće. Deci su različiti pristupačni materijali i predmeti često interesantniji od kupljenih igračaka. U svakoj kući se mogu naći plastične posude s poklopcima, velike karton-ske kutije, hartija za cepkanje, kuhinjska folija za gužvanje, dobro zatvore-ne flaše napunjene sitnim predmetima koje služe kao zvečke, čist prostor za puzanje, male kutije zalepljene selotejpom za nizanje, građenje itd. Svaki od tih predmeta može se koristiti u skladu s razvojnim uzrastom deteta, tako da igranje predstavlja izazov za dete.

Sasvim obična igra je ulaganje u zdravlje, a ne gubitak vremena. Igra daje deci slobodu da maštaju, da se nesputano izraze. Ona je za decu kao nagon, nužna je i važna u podizanju zdrave dece. Kroz igru se i uči i zabavlja. Igra takođe nudi idealnu priliku za roditelje da se angažuju u zajedničkim aktiv-nostima s decom. Igra je i terapija, ne samo za dete već i za roditelja, dok je za stručnjaka mogućnost da maksimalno iskoristi vreme i prostor s detetom. Pokazalo se da igra roditelja i deteta doprinosi detetovoj sposobnosti da daje strukturu ranim socijalnim interakcijama. U igri sa stručnjacima deca una-pređuju svoje veštine, a roditelji dobijaju nove ideje kako da sprovedu igru i u kućnim uslovima. Cilj ove brošure je da roditeljima i stručnjacima predloži nove ideje u radu s decom.

Igra gradi jedinstvenu vezu između deteta i roditelja, zatim deteta i stručnjaka, kao i zajedno deteta, roditelja i stručnjaka. Zajednička igra i aktivno učešće daju detetu do znanja da je voljeno i cenjeno. Ona je važna karika ulaganja u budućnost jer otvara vrata za razmenu informacija o problemima i nedoumi-cama kada se za tim ukaže potreba. Igranje i posmatranje deteta u igri pomaže roditelju i stručnjaku da upozna i shvati jedinstvenost svakog deteta.

Može se reći da porodice koje se zajedno igraju više sarađuju i imaju otvo-reniju komunikaciju. Sve aktivnosti s decom višestruko su uzvraćene kroz povećanje samopoštovanja, socijalnih veština i osećanja povezanosti koji po-mažu deci i tinejdžerima da bolje rasuđuju kada se suočavaju s poteškoćama i iskušenjima.

Pred vama je brošura koja je nastala u vreme velike pandemije, kada smo danima bili zatvoreni sa svojom decom u kući i kada su roditelji vapili za pomoć u organizaciji vremena provedenog s decom, posebno oni roditelji čija deca imaju smetnje u razvoju, a gde je stimulativni tretman prekinut usled okolnosti. Autorka knjige je ponudila različite mogućnosti i organiza-ciju igre, čime je pomogla roditeljima da kvalitetno kreiraju igru sa svojom decom i omoguće da se nastavi stimulacija razvoja.

Pandemija će prestati, a deca će stalno želiti igru. Nekoj deci igra je i terapija jer stimuliše njihov razvoj. Verujem da će brošura biti korisna i roditeljima i stručnjacima i vaspitačima i svima onima kojima su deca i njihov razvoj važni.

Uživajte i igrajte se!

Prof. dr Milica Pejović Milovančević

Beograd, april 2021.